

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Barbora Smetanová

Přestupky proti občanskému soužití

Bakalářská práce

Olomouc 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma PŘESTUPKY PROTI OBČANSKÉMU SOUŽITÍ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 19. 3. 2019

.....
podpis

Poděkování

Mé poděkování patří paní JUDr. Soni Pospíšilové Ph.D. za její cenné rady, odborné vedení, trpělivost, podporu a ochotu při psaní mé bakalářské práce.

Obsah

ÚVOD.....	6
1 POJMY PŘESTUPEK A OBČANSKÉ SOUŽITÍ.....	7
2 ČLENĚNÍ PŘESTUPKŮ.....	10
3 SPRÁVNÍ TRESTY A JEJICH FUNKCE, OCHRANNÁ OPATŘENÍ.....	13
4 OBECNÁ CHARAKTERISTIKA PŘESTUPKŮ PROTI OBČANSKÉMU SOUŽITÍ.....	20
4.1 URÁŽKA NA CŤL.....	21
4.1.1 Fyzická osoba jako pachatel	21
4.1.2 Právnícká osoba jako pachatel	23
4.2 UBLÍŽENÍ NA ZDRAVÍ.....	24
4.3 NARUŠENÍ OBČANSKÉHO SOUŽITÍ.....	25
4.3.1 Fyzická osoba jako pachatel	25
4.3.2 Právnícká osoba jako pachatel	27
4.4 OMEZOVÁNÍ ČI ZNEMOŽŇOVÁNÍ VÝKONU PRÁV PŘÍSLUŠNÍKŮ NÁRODNOSTNÍCH MENŠIN	28
4.5 ZPŮSOBENÍ ÚJMY JINÉMU Z DŮVODŮ VYMEZENÝCH ZÁKONEM.....	29
5 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA ŘÍZENÍ O PŘESTUPCÍCH	31
5.1 PŘÍSLUŠNOST SPRÁVNÍHO ORGÁNU K PROJEDNÁNÍ PŘESTUPKU	31
5.2 ÚČASTNÍCI ŘÍZENÍ	32
5.3 ZAHÁJENÍ ŘÍZENÍ Z MOCI ÚŘEDNÍ.....	34
5.4 ROZHODNUTÍ	36
ZÁVĚR.....	39
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	41
ABSTRAKT.....	44
KLÍČOVÁ SLOVA	45

Seznam použitých zkratk

Přestupkový zákon	zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich
FO	fyzická osoba
PO	právnícká osoba
PFO	podnikající fyzická osoba
SO	správní orgán
NSS	Nejvyšší správní soud
LZPS	Listina základních práv a svobod

Úvod

Přestupky proti občanskému soužití jsou spolu s přestupky proti majetku jedny s nejběžněji páchaných přestupků a setkáváme se s nimi téměř denně. Paradoxně však většina lidí ani neví, že nějaké takové přestupky existují, či dokonce to, že se takového přestupku sami dopustili. Toto téma mi přijde atraktivní i z toho důvodu, že se s přestupky setkáváme poměrně častěji než s trestnou činností. Čím to však je, že jsou přestupky proti občanskému soužití páchány tak často? Problém spatřuji v tom, že si v dnešní době většina lidí myslí, že si může dovolit vůči druhému cokoliv a nebude za to nijak potrestán. Hlavní příčinou je dle mého názoru každodenní komunikace skrze sociální sítě. Lidé v tomto světě tráví příliš mnoho času a neuvědomují si, že realita je úplně jiná, a že dodržování pravidel společenského chování a občanského soužití je nutností.

Cílem mé práce je podrobně vysvětlit a zanalyzovat jednotlivé přestupky proti občanskému soužití, které nalezneme v zákoně č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích a kterým věnuji největší část práce. Dále také v úvodní části vysvětlím pojmy, které je nezbytné pro porozumění textu znát a vymezím členění přestupků z různých hledisek. Dále považuji za nezbytné zmínit správní tresty, které jsou pachatelům přestupků ukládány, také případná ochranná opatření a na závěr se budu stručně věnovat přestupkovému řízení podle zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen přestupkový zákon).

Při zpracování práce budu vycházet zejména z nejnovějších komentářů k výše zmíněným zákonům, z příslušných právních předpisů, ale také z judikatury, která je na přestupky proti občanskému soužití velmi bohatá. Ze zdrojů informací nesmím zapomenout ani na *Průvodce zákonem o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*, které vydalo Ministerstvo vnitra.

1 Pojmy přestupek a občanské soužití

Aby bylo možné se v problematice přestupků proti občanskému soužití orientovat, považují za důležité vysvětlit pojmy, ze kterých se tento terminus technicus skládá, a to je pojem „přestupek“ a pojem „občanské soužití“.

Přestupkový zákon vymezuje pojem přestupek v § 5: „*Přestupek je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.*“¹ Ačkoliv se to na první pohled nemusí zdát, tato definice je velmi obsáhlá a zahrnuje v sobě několik znaků, které musí daný čin splňovat, aby byl přestupkem – hovoříme o tzv. „materiálně – formálním pojetí“ přestupku.

Jako první zákon hovoří o tom, že daný čin musí být společensky škodlivý. Jedná se o tzv. materiální znak přestupku. Znamená to, že i přes to, že bude naplněna skutková podstata trestného činu, nebude se jednat o přestupek v případě, že daný čin nebude společensky škodlivý. Společenská škodlivost nastává v okamžiku, kdy je daným činem porušen nebo ohrožen nějaký společenský zájem, přičemž platí, že postačí, aby dané ohrožení či porušení bylo potencionální, tedy aby pouze hrozilo, a nikoliv reálné.²

Dalším znakem je protiprávnost přestupku – zde je to poměrně jednodušší než u společenské škodlivosti. Protiprávnost znamená, že jednání pachatele musí být v rozporu s určitou právní normou, jinak nelze odpovědnost za přestupek vyvozovat. Jedná se o normy, které upravují oblast správního práva. Přestupkový zákon v hlavě V. také rozeznává tzv. okolnosti vylučující protiprávnost, kdy osoba svým jednáním naplní skutkovou podstatu přestupku, ale za přestupek odpovědná nebude – nebude zde totiž naplněna podmínka protiprávnosti, a tudíž ani pachatel nebude stíhán za přestupek. Jedná se o krajní nouzi, nutnou obranu, svolení poškozeného, přípustné riziko a oprávněné použití zbraně.³ Těm se podrobněji věnovat nebudu.

Třetím znakem, který definice přestupku uvádí je, že daný čin musí být výslovně v zákoně za přestupek označen. Jedná se o formální znak přestupku. Skutková podstata přestupku může být definována pouze a jen v zákoně. Zákonu je na stejné úrovni postaveno také zákonné opatření Senátu a to ve smyslu čl. 33 Ústavy. Je vyloučeno, aby předpis nižší právní síly, jako je např. nařízení vlády, vyhláška ministerstva či nařízení nebo vyhláška obce či kraje jakkoliv formuloval skutkovou podstatu přestupku.⁴ Nesmíme ovšem zapomenout na § 112

¹ § 5 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

² BOHADLO, David a kol. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 47-48.

³ § 24 a násl. zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ BOHADLO a kol.: *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich...*, s. 47.

přestupkového zákona, který stanoví, že na přestupky a dosavadní jiné správní delikty, s výjimkou disciplinárních deliktů, se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona hledí jako na přestupky podle tohoto zákona.⁵ Znamená to, že na dosavadní jiné správní delikty se hledí jako na přestupky i přes to, že výraz „přestupek“ zde absentuje.

Předposledním znakem přestupku je to, že musí vykazovat znaky stanovené zákonem, tzn., že skutková podstata každého přestupku, musí obsahovat jeho pojmové znaky, jinak nelze říct, že se jedná o přestupek. SO, který o přestupku rozhoduje, musí vždy v odůvodnění uvést, jaké znaky skutkové podstaty přestupku byly naplněny a jakým způsobem a dále také musí daný čin a jeho okolnosti podřadit pod konkrétní právní ustanovení. Znaky skutkové podstaty přestupku jsou tzv. typové znaky a jsou jimi objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka přestupku (více viz. kapitola 4).⁶

Posledním znakem přestupku je to, že se nesmí jednat o trestný čin. Pokud by daný čin naplňoval znaky trestného činu, které by se překrývaly se znaky přestupku, bude se tento čin posuzovat jako trestný čin a nikoli jako přestupek. Tzn. že přestupky jsou ve vztahu k trestným činům subsidiární. Pokud by došlo k tomu, že by se daný čin posuzoval a postihoval jako přestupek a zároveň jako trestný čin, jedná se o závažné porušení zásady *ne bis in idem* (ne dvakrát o tomtéž).⁷

Druhou částí termínu „přestupky proti občanskému soužití“ je pojem občanské soužití. Zde už to není tak jasné jako u předešlého pojmu. Pojem občanské soužití není naším právním řádem nijak definován, jedná se o neurčitý právní pojem, a proto je třeba jej odvodit z § 7 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, kde jsou přestupky proti občanskému soužití vyjmenovány. Pro jasnější představu uvedu příklad a svůj pohled na to, jak já osobně vidím definici pojmu občanské soužití. Jeden z možných přestupků proti občanskému soužití uvádí § 7 odst. 1 písm. a) tohoto zákona, který stanoví, že se přestupku proti občanskému soužití dopustí ten, kdo druhou osobu hrubě urazí či zesměšní. Za dobré občanské soužití by se tedy dal považovat stav, kdy se osoby navzájem neuráží nebo nezesměšňují.

Výkladem pojmu občanské soužití se také věnuje judikatura. Podle závěrů judikatury lze pojem občanské soužití definovat jako „*souhrn pravidel chování, jejichž zachování je podle obecného názoru a přesvědčení nutnou podmínkou klidného a spořádaného soužití občanů v daném místě a čase.*“⁸ Další možnou definici občanského soužití, uvádí ve své publikaci J.

⁵ § 112 zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ BOHADLO a kol.: *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich...*, s. 48.

⁷ Tamtéž, s. 49.

⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. července 2010, č. j. 7 As 12/2010. Dostupné na <www.nssoud.cz>.

Strakoš: „*Občanské soužití je souhrn pravidel chování lidí, jejichž zachování je podle obecného názoru nutnou podmínkou spořádaného, harmonického soužití. Ať už mají tyto pravidla psanou či nepsanou podobu (napsaným pravidlem je např. že mladší zdraví staršího), v obecné rovině jsou ztělesněním určitých standardů slušnosti a jejich společným cílem je předcházet vzniku újmy na právech a zájmech dotčených osob. Pokud tato pravidla někdo nedodrží, porušuje nebo ohrožuje občanské soužití.*“⁹ S definicí pana Strakoše se ztotožňuji. Myslím, že velmi dobře tento pojem vystihl a především zdůraznil pro mě osobně důležitou věc a to to, že nezáleží na tom, zda taková pravidla mají psanou či nepsanou podobu. Za „nepsanou podobu“ takových pravidel považuji především výchovu od rodičů a to, co si od nich děti převezmou do života a co je rodiče naučí, tedy především to, jak se chovat k druhým lidem, což je pro spořádané občanské soužití dle mého názoru nejdůležitější a nejpodstatnější.

⁹ STRAKOŠ, Jan. *Zákon o některých přestupcích. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 134.

2 Členění přestupků

Nejvýznamnějším a nejdůležitějším zákonem, který člení přestupky do jednotlivých kategorií je zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Rozeznává přestupky proti pořádku ve státní správě vyskytující se na více úsecích státní správy, např. když fyzická osoba neoprávněně vystupuje jako úřední osoba, dále přestupky na úseku všeobecné vnitřní správy, např. když fyzická osoba úmyslně poškodí jiný než státní symbol, který je chráněn zákonem - kupříkladu znak obce, dále přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě, např. když právnická osoba poruší povinnost stanovenou nařízením obce nebo kraje, přestupky proti veřejnému pořádku, typicky rušení nočního klidu, přestupek porušení povinnosti mlčenlivosti v souvislosti s trestním řízením, přestupek křivého vysvětlení, např. úmyslné uvedení nepravdy před orgánem činným v trestním řízení při podávání vysvětlení, přestupky proti občanskému soužití - těm se budu věnovat v mé práci podrobně, přestupky proti majetku, jako je např. způsobení škody na cizím majetku krádeží, přestupky na úseku podnikání, např. provozování obchodní výdělečné činnosti bez veřejnoprávního oprávnění, přestupky na úseku porušování práv k obchodní firmě, což může být např. neoprávněné používání označení, které je zaměnitelné s označením jiného podnikatele a konečně přestupky na úseku zdravotnictví, např. zmaření poskytnutí zdravotní služby.¹⁰

Dále lze přestupky dělit podle toho, kdo se přestupku dopustil. Rozlišujeme přestupky fyzických osob (FO), právnických osob (PO) a podnikajících fyzických osob (PFO).

FO může být pachatelem přestupku jen tehdy, pokud splňuje stanovené předpoklady a těmi jsou věk, kdy pouze osoba starší 15 let může být odpovědná za přestupek a dále přičetnost v době spáchání přestupku. Tu definuje zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, negativně – „*Za přestupek není odpovědný ten, kdo pro duševní poruchu v době jeho spáchání nemohl rozpoznat protiprávnost svého jednání nebo své jednání ovládat; odpovědnosti se však nezbavuje ten, kdo se do stavu nepřičetnosti přivedl, byť i z nedbalosti, užitím návykové látky.*“¹¹ Návykovou látkou jsou například drogy. Posledním předpokladem je zavinění. Zde zákon stanovuje, že postačí zavinění z nedbalosti, pokud není zákonem výslovně stanoveno, že je třeba zavinění úmyslného.¹²

Co se týká odpovědnosti PO za přestupek, zákon říká toto: „*PO je pachatelem, jestliže k naplnění znaků přestupku došlo jednáním FO, která se za účelem posuzování odpovědnosti PO za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné PO a která porušila právní*

¹⁰ Příklady použity z § 2 - 11 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹ § 19 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

¹² Tamtéž, § 15.

povinnost uloženou PO, a to při činnosti PO, v přímé souvislosti s činností PO nebo ku prospěchu PO nebo v jejím zájmu.“¹³ Jedná se o tzv. objektivní odpovědnost. Bez ohledu na zavinění se PO může odpovědnosti zprostit, pokud prokáže zákonem stanovený liberační důvod- tzn. prokáže, že vynaložila veškeré úsilí k tomu, aby spáchání přestupku zabránila. Co se týká osob, jejichž jednání je přičitatelné PO, zákon okruh těchto osob stanovuje taxativním výčtem. Jedná se o statutární orgán nebo člen statutárního orgánu, jiný orgán právnické osoby nebo jeho člen, zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení při plnění úkolů vyplývajících z tohoto postavení, fyzická osoba, která plní úkoly právnické osoby, fyzická osoba, kterou právnická osoba používá při své činnosti, nebo fyzická osoba, která za právnickou osobu jednala, jestliže právnická osoba výsledku takového jednání využila.¹⁴

Poslední skupinou jsou PFO. Pro ně platí totéž, co pro PO. Znamená to, že ani zde se neposuzuje zavinění. Je zde objektivní odpovědnost s možností liberace a i zde je taxativním výčtem určena skupina osob, jejichž jednání je této osobě přičitatelné. Jsou to zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení při plnění úkolů vyplývajících z tohoto postavení, FO, která plní úkoly PFO, FO, kterou PFO používá při své činnosti, nebo FO, která za PFO jednala, jestliže PFO výsledku takového jednání využila.¹⁵

Další možné dělení je dělení na přestupek hromadný, přestupek trvajících, či pokračování v přestupku.

Hromadný přestupek je takový přestupek, u kterého zákon vyžaduje pro vznik odpovědnosti za přestupek více útoků spojených společným záměrem.¹⁶ Dobrý příklad uvádí Ministerstvo vnitra v publikaci Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: „Podle § 119 odst. 1 písm. a) zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že uskutečňuje zlomyslná volání. K naplnění skutkové podstaty tohoto přestupku by nepostačilo uskutečnění pouze jednoho zlomyslného volání. Uskutečnění více zlomyslných volání vedených společným záměrem se proto posuzuje jako hromadný přestupek.“¹⁷

¹³ Tamtéž, § 20 odst. 1.

¹⁴ Tamtéž, § 20 odst. 2.

¹⁵ Tamtéž, § 22 odst. 3.

¹⁶ Tamtéž, § 9.

¹⁷ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, obor legislativy a koordinace předpisů. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich* [online]. mvcr.cz, 19. ledna 2018 [cit. 12. října 2018]. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/zakon-o-odpovednosti-za-prestupky-a-rizeni-o-nich-ucinny-od-1-7-2017.aspx>>.

Trvající přestupek znamená, že pachatel vyvolá protiprávní stav a dále ho udržuje. Typickým příkladem by mohlo být započetí a pokračování ve stavbě bez stavebního povolení.¹⁸ Trvajícím přestupkem může být ale také situace, kdy pachatel udržuje protiprávní stav, aniž by ho vyvolal. To znamená, že tento protiprávní stav stále obnovuje. Zde je typickým příkladem užívání stavby bez kolaudačního rozhodnutí, který je k užívání nezbytný.¹⁹

*„Pokračováním v přestupku se rozumí takové jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují skutkovou podstatu stejného přestupku, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení, blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku.“*²⁰ Tyto znaky, které uvádí § 7 přestupkového zákona, musí být vždy splněny současně, aby byl daný čin posouzen jako pokračování v přestupku. Pokračování v přestupku je nutno odlišovat od opakovaného spáchání přestupku, kde chybí společný záměr, který je typický pro pokračování v přestupku. Opakované spáchání přestupku znamená, že pachatel spáchá více přestupků, které naplňují stejnou skutkovou podstatu, ale společný záměr chybí.²¹

¹⁸ § 178 odst. 2 písm. e) zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹ Tamtéž, § 178 odst. 1 písm. f).

²⁰ § 7 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

²¹ MARTÓN, Michal, GONSIOROVÁ, Barbora. *Průvodce novým přestupkovým zákonem pro správní praxi*. Praha: Leges, 2017. s. 29-31.

3 Správní tresty a jejich funkce, ochranná opatření

Smyslem a účelem správního trestání je dle mého názoru především zajištění bezproblémového a dobře fungujícího chodu veřejné správy, ochrana celé společnosti a jednotlivců před nevhodným, nebezpečným, či jiným obdobným jednáním pachatele a bezpochyby také to, aby se pachatel přestupku v budoucnu už takového či podobného jednání nedopustil. Cílem ukládání správních trestů je způsobit pachateli přestupku nějakou újmu, která může být buď morální, majetková anebo může spočívat v omezení nějakého práva. Při ukládání správních trestů je také důležité, aby daný trest odpovídal a byl přiměřený spáchanému přestupku a aby neměl pro pachatele likvidační účinek. Jaký druh správního trestu a v jaké výměře může být pachateli přestupku uložen, stanovuje § 37 přestupkového zákona. Při určení druhu a výměry správního trestu se přihlíží zejména k tomu, jak byl přestupek závažný a také k přitěžujícím či polehčujícím okolnostem. Polehčující okolností může být to, že pachatel přestupku spáchal přestupek, aby odvrátil útok či jiné nebezpečí, a naopak přitěžující okolností pro pachatele může být to, že daný přestupek spáchal opakovaně či přestupek spáchal na dítěti, těhotné ženě či starší osobě.²² Správní trestání jako takové plní čtyři základní funkce, a to je funkce preventivní, ochranná, represivní a reparační.

Funkce preventivní je dle mého názoru nejvýznamnější funkcí správního trestání a to z toho důvodů, že mám pocit, že si v dnešní době každý myslí, že mu projde jakékoliv protiprávní jednání a nebude nijak potrestán. Tato funkce svědčí o opaku. Smyslem této funkce je preventivně působit na pachatele přestupku, ale zároveň také na ostatní adresáty veřejné správy. Funkce preventivní znamená jakési „převychování“ pachatele, aby se podobnému jednání v budoucnu vyvaroval a další přestupek v budoucnu nespáchal. Pro nás, jakožto adresáty veřejné správy, je to jakási hrozba toho, co nás čeká, když budeme jednat stejným způsobem.

Další funkcí je funkce ochranná. Jedná se o ochranu společnosti před protiprávním jednáním pachatele přestupku. Funkce ochranná v přestupkovém právu znamená pro pachatele přestupku především omezení nějakého jeho jednání. Pokud se dopustil přestupku tím, že řídil pod vlivem alkoholu, správní orgán může uložit zákaz řízení motorových vozidel, aby ochránil společnost před takovým jednáním pachatele.

²² §37 - 40 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

Funkce represivní znamená, že je pachateli přestupku zasaženo do majetkové nebo osobní sféry. Zde je však nutné, aby tento zásah odpovídal tomu, čeho se přestupce dopustil, ale také aby odpovídal jeho osobnosti.²³

Poslední funkce je funkce reparační, která se ovšem v přestupkovém právu příliš nevyskytuje. Reparační funkce znamená odstranění újmy tomu, komu byla protiprávním jednáním přestupce způsobena. SO může také uložit náhradu škody. Pokud by však někdo přestupkem způsobil škodu a potom ji zaplatil, či se bezdůvodně obohatil a následně bezdůvodně obohacení vydal, může to být důvodem pro to, aby u toho člověka došlo ze strany SO k podmíněnému upuštění od potrestání.²⁴

Správní orgán může svým rozhodnutím také schválit dohodu o narovnání, kterou mohou mezi sebou uzavřít obviněný a poškozený za účelem nahradit škodu či vydat bezdůvodné obohacení, ale také za účelem urovnat mezi sebou konfliktní vztahy. Aby mohla být dohoda o narovnání schválena, musí být splněny podmínky. První je, že uzavření dohody není v rozporu s veřejným zájmem a je dostačující, dále obviněný musí prohlásit, že spáchal ten skutek, za který je stíhán, vydal poškozenému bezdůvodné obohacení nebo mu uhradil způsobenou škodu a složil na účet příslušného správního orgánu peněžní částku, která slouží k veřejně prospěšným účelům.²⁵

Přestupkový zákon rozeznává 5 druhů správních trestů. Za přestupek lze uložit správní trest napomenutí, pokuty, zákazu činnosti, propadnutí věci nebo náhradní hodnoty a zveřejnění rozhodnutí o přestupku.²⁶ Tyto správní tresty jsou v zákoně vymezeny tzv. taxativním výčtem. Není ovšem vyloučeno, aby zvláštní zákon upravil i jiné druhy správních trestů. Např. podle § 42 zákona č. 272/2013 Sb., o persekutorech drog, lze za stanovené přestupky spolu s uložením pokuty odejmout licenci nebo zrušit registraci.²⁷

Jako první zákon uvádí napomenutí. Napomenutí je nejmírnějším správním trestem a prakticky jej lze uložit za jakékoliv přestupky, nejčastěji za nejméně závažné. Lze jej uložit komukoliv. Spočívá v tom, že SO výslovně upozorní pachatele na to, jaké jsou důsledky jeho protiprávního jednání, jež mu podle zákona hrozí, pokud by se i v budoucnu dopouštěl

²³ Pokud by správní orgán například přikročil k uložení pokuty (nebo jinému majetkovému trestu) nějakému bezdomovci, bylo by to v tomto případě zbytečné, neboť by k zaplacení pokuty pravděpodobně nikdy nedošlo.

²⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, obor legislativy a koordinace předpisů. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich* [online]. mvcr.cz, 19. ledna 2018 [cit. 12. října 2018]. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/zakon-o-odpovednosti-za-prestupky-a-rizeni-o-nich-ucinny-od-1-7-2017.aspx>>.

²⁵ § 87 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

²⁶ Tamtéž, § 35.

²⁷ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. s. 201.

podobného jednání.²⁸ Napomenutím je pachateli způsobena újma morální a společně s napomenutím lze uložit jakýkoliv jiný správní trest, který uvádí zákon, s výjimkou pokuty, neboť to § 36 přestupkového zákona výslovně vylučuje. Nutno také uvést, že řada zvláštních zákonů vylučuje možnost SO uložit správní trest napomenutí. Příklad uvádí ve své publikaci D. Bohadlo, a to konkrétně zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, kdy je aplikace uložení správního trestu napomenutí zcela vyloučena.²⁹

Dalším druhem správního trestu je pokuta a je to také trest nejčastější. Pokutu lze uložit za jakýkoliv přestupek a SO ukládá pokutu vždy v takové výměře, kterou stanoví zákon. Pokud by zákon nestanovil výši pokuty, lze ji uložit ve výši nepřekračující částku 1000 Kč. Pokuta je splatná do 30 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o přestupku nabylo právní moci, pokud SO nestanoví lhůtu jinou.³⁰ Uložením pokuty je pachateli způsobena újma majetková. Co se týká problematiky přestupků, na které se ve své práci zaměřuji, zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích stanoví, že lze uložit pokutu do 10.000 Kč, pokud se jedná o přestupek

- podle § 7 odst. 1 písm. a) - fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že jinému ublíží na cti tím, že ho zesměšní nebo ho jiným způsobem hrubě urazí, nebo³¹
- podle § 7 odst. 2 písm. a) - právnická osoba se dopustí přestupku tím, že jinému ublíží na cti tím, že ho zesměšní nebo ho jiným způsobem hrubě urazí.³²

Dále zákon stanoví horní hranici pokuty 20.000 Kč, jde-li o přestupek

- podle § 7 odst. 1 písm. b) - fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že jinému ublíží na zdraví, nebo³³
- podle § 7 odst. 1 písm. c) – fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že úmyslně naruší občanské soužití tak, že jinému vyhrožuje újmou na zdraví, jiného nepravdivě obviní z přestupku, se vůči jinému dopustí schválnosti, nebo se vůči jinému dopustí jiného hrubého jednání, nebo³⁴
- podle § 7 odst. 2 písm. b) - fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že naruší občanské soužití tak, že jinému vyhrožuje újmou na zdraví, jiného nepravdivě

²⁸ § 45 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

²⁹ BOHADLO a kol.: *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich...*, s. 293.

³⁰ § 46 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

³¹ § 7 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

³² Tamtéž, § 7 odst. 2 písm. a).

³³ Tamtéž, § 7 odst. 1 písm. b).

³⁴ Tamtéž, § 7 odst. 1 písm. c).

obviní z přestupku, se vůči jinému dopustí schválnosti nebo se vůči jinému dopustí jiného hrubého jednání, nebo³⁵

- podle § 7 odst. 3 - fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že omezuje nebo znemožňuje příslušníku národnostní menšiny výkon práv příslušníků národnostních menšin, nebo způsobí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, věk, zdravotní postižení, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách nebo politických hnutích, odborových organizacích nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho rodinný stav.³⁶

Zákon dále uvádí, jaká pokuta je uložena, pokud jsou tyto přestupky páčány opakovaně, tzv. recidiva. Přestupek je spáchán opakovaně, jestliže od nabytí právní moci rozhodnutí o stejném přestupku, z něhož byl obviněný uznán vinným, do jeho spáchání neuplynulo 12 měsíců.³⁷ Jde-li o první skupinu přestupků- tj. pokuta do 10.000, ukládá se pokuta do 15.000 Kč. V případě druhé skupiny přestupků s horní hranicí pokuty 20.000,-, může SO uložit pokutu až do výše 30.000 Kč.³⁸

Zákaz činnosti lze uložit jen v případech, které stanovuje zákon a na dobu, kterou stanovuje zákon, a to nejdéle na dobu 3 let. Lze zakázat činnost, kterou přestupce vykonával v pracovním nebo obdobném poměru nebo takovou činnost, ke které je třeba souhlasu státního orgánu (tzv. veřejnoprávní oprávnění) a pachatel tento přestupek spáchal touto činností nebo v přímě souvislosti s ní. Lze zakázat i činnost, kterou pachatel vykonával bez potřebného souhlasu či povolení, např. rybaření bez rybářského lístku. Zákon dále uvádí, že nelze zakázat činnost, kterou zákon ukládá, tzn. nějakou povinnost. Zákaz činnosti lze uložit například za přestupky na úseku podnikání, zemědělství, rybářství apod. Pachateli je způsobena újma, která spočívá v omezení práva. Při ukládání tohoto správního trestu je SO povinen dostatečně odůvodnit, proč je vhodné uložení zrovna tohoto správního trestu, je nutné, aby se zabýval všemi kritérii pro určení druhu a výměry správního trestu a také aby činnost, která má být zakázána, dostatečně konkretizoval, neboť se jedná o zásah do sféry pachatele, který může trvat i několik

³⁵ Tamtéž, § 7 odst. 2 písm. b).

³⁶ Tamtéž, § 7 odst. 3.

³⁷ Tamtéž, § 15.

³⁸ Tamtéž, § 7 odst. 5.

let.³⁹ Příkladem konkretizace je například odebrání řidičského oprávnění řidiči, který je držitelem řidičského oprávnění řady skupin. Správní orgán je povinen konkretizovat, jaké dopravní prostředky nesmí držitel řidičského oprávnění řídit a proč, protože pokud by se jednalo například o člověka, který způsobil dopravní nehodu svým osobním automobilem a jehož profesí je řízení kamionu, mohlo by odebrání řidičského průkazu všech skupin ovlivnit jeho pracovní život až na řadu měsíců či let.

Propadnutí věci je trest, kterým se zasahuje do majetkové sféry pachatele přestupku a způsobuje mu tak majetkovou újmu. Znamená to, že propadnutí věci lze uložit pouze a jen tehdy, pokud pachatel danou věc vlastní, on tuto danou věc ke spáchání přestupku použil, popřípadě ji přestupkem získal nebo ji získal jako odměnu za spáchaný přestupek. Pokud daná věc propadne, vlastníkem této věci se stává stát. Je nutné také brát v potaz hodnotu věci, která má propadnout. Zákon uvádí, že propadnutí věci nelze uložit, je-li hodnota věci v nápadném nepoměru k povaze přestupku. Zároveň je ale i stanoveno to, že vyžaduje-li to bezpečnost osob nebo majetku nebo jiný obdobný obecný zájem, k hodnotě věci se nepřihlíží.⁴⁰

K propadnutí náhradní hodnoty SO přistoupí tehdy, jestliže pachatel věc, která by mohla být prohlášena za propadlou, před uložením trestu propadnutí věci zničí, poškodí, zcizí, zatají, učiní neupotřebitelnou nebo zúžitkuje, nebo jestliže jinak propadnutí takové věci zmaří. Propadnutí náhradní hodnoty mu může být uloženo až do výše, která odpovídá hodnotě takové věci. Stejně jako v případě předchozího trestu se vlastníkem náhradní hodnoty stává stát.⁴¹

Posledním trestem, který zákon uvádí, je zveřejnění rozhodnutí o přestupku, kterým je pachateli způsobena újma morální. Jedná se o nový druh správního trestu, který lze však uložit jen v případě, kdy to stanovuje zákon a lze jej uložit pouze PO či PFO. Vždy se zveřejňuje výroková část rozhodnutí, a to na úřední desce a také na náklady pachatele ve sdělovacím prostředku, který určí SO (např. televize, noviny, rozhlas, ...). Zákon také stanovuje lhůtu, ve které musí být rozhodnutí o přestupku zveřejněno. Tato lhůta nesmí být kratší než 2 měsíce a delší než 6 měsíců a počíná běžet dnem nabytí právní moci rozhodnutí. Rozhodnutí o přestupku je zveřejněno minimálně 15 dnů, a ne déle než 2 měsíce. Obsahem tohoto rozhodnutí nesmí být jakékoliv údaje, které by umožňovaly identifikace jiné osoby než osoby pachatele.⁴² Smyslem tohoto správního trestu je informovat veřejnost o tom, že došlo k nějakému protiprávnímu

³⁹ ONDRUŠOVÁ, Marta, ONDRUŠ, Radek, VYTOPIL, Petr. *Zákon odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou.* Praha: Leges, 2017. s. 248-249.

⁴⁰ § 48 odst. 3 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

⁴¹ Tamtéž, § 49 odst. 1.

⁴² Tamtéž, § 50 odst. 2.

jednání, které na ni může mít zásadní vliv (př. podvodné jednání firem). Tento trest nemůže být uložen nepodnikající fyzické osobě, neboť by mohl výrazným způsobem zasáhnout do jejího pracovního či soukromého života.⁴³

Vedle správního trestu lze uložit i tzv. ochranné opatření, které není druhem správního trestu a nelze jej uložit nikdy samostatně - vždy jen společně se správním trestem. Smyslem ochranných opatření není pachatele potrestat, ale ochránit společnost před jeho jednáním a také prevence páchání dalších přestupků. Zákon rozeznává dva druhy ochranných opatření, a to omezující opatření nebo zabránění věci nebo náhradní hodnoty. Jedná se o taxativní výčet.⁴⁴

Omezující opatření lze uložit pouze FO a mezi spáchaným přestupkem a omezujícím opatřením musí existovat přímá souvislost. Lze jej uložit maximálně na dobu 1 roku či méně a je také nezbytné, aby dané omezující opatření bylo přiměřené povaze a závažnosti přestupku a také osobním poměrům pachatele. Rozeznáváme tři druhy omezujících opatření – zákaz navštěvovat veřejně přístupná místa, např. kulturní či sportovní akce, ale také určitá místa – např. restaurace atd., zákaz stýkat se s určitou osobou či okruhem osob, např. v případě stalkingu a dále povinnost podrobit se programu pro zvládnání agrese či chování násilné povahy, např. u případů domácího násilí. Vždy musí být s dostatečnou přesností určeno, čeho a koho se omezující opatření týká, aby nevznikla pochybnost o tom, jaké jednání bylo pachateli přestupku zakázáno.⁴⁵ U přestupků proti občanskému soužití lze uložit omezující opatření pouze v případě, že se jedná o přestupek podle § 7 odst. 1 zákona č. 251/2016 Sb.: „*FO se dopustí přestupku tím, že jinému ublíží na cti tím, že ho zesměšní nebo ho jiným způsobem hrubě urazí, jinému ublíží na zdraví, nebo úmyslně naruší občanské soužití tak, že jinému vyhróžuje újmou na zdraví, jiného nepravdivě obviní z přestupku, se vůči jinému dopustí schválnosti, nebo se vůči jinému dopustí jiného hrubého jednání.*“⁴⁶ Dále zákon stanovuje, že je SO oprávněn uložit omezující opatření v případě, že se dopustí přestupku podle §7 odst. 3 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, fyzická osoba.

Zabránění věci či náhradní hodnoty ukládá SO, pokud nebylo uloženo propadnutí věci. Ochranné opatření zabránění věci lze uložit, pokud to vyžaduje bezpečnost majetku či osob anebo je-li na zabránění věci či náhradní hodnoty jiný obecný zájem. Lze zabrat věc (či náhradní hodnotu za věc), pokud např. daná věc nenáleží pachateli přestupku či vlastník dané věci není znám. Další důvody pro uložení tohoto ochranného opatření stanovuje § 53 odst. 1 přestupkového

⁴³ BOHADLO a kol.: *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich...*, s. 320.

⁴⁴ ONDRUŠOVÁ a kol.: *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich...*, s. 342.

⁴⁵ Tamtéž, s. 343-355.

⁴⁶ § 7 odst. 1 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

zákona. Vlastníkem zabrané věci nebo náhradní hodnoty se také stává stát a o zabrání věci nelze rozhodnout, uplynulo-li od jednání majícího znaky přestupku 5 let.⁴⁷

⁴⁷ § 53 odst. 4 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

4 Obecná charakteristika přestupků proti občanskému soužití

V úvodu této kapitoly se budu nejdříve zabývat skutkovou podstatou přestupků. V druhé části této kapitoly jednotlivé přestupky proti občanskému soužití podrobně rozeberu.

Skutková podstata přestupku představuje soubor typových znaků přestupku, které od sebe jednotlivé přestupky odlišují. Každá skutková podstata přestupku je tvořena čtyřmi základními znaky, kterými jsou objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka. Tyto znaky jsou tzv. obligatorní. Znamená to, že je nalezneme u všech skutkových podstat jednotlivých přestupků. Dále známe také znaky fakultativní, kterými jsou zejména místo a čas spáchání přestupku, také hmotný předmět útoku a motiv či pohnutka ke spáchání přestupku.

Objektem přestupku je právem chráněný zájem, vůči němuž směřuje jednání pachatele. Objekt může být obecný, druhový, individuální, či se může jednat o tzv. hmotný předmět útoku. Obecným objektem se rozumí zájem, který je chráněn právem a který je spácháním přestupku porušen či ohrožen. Druhovým objektem je objekt, který je společný skupinám přestupků v určité oblasti. Příkladem je občanské soužití či veřejný pořádek. Třetím typem objektu přestupku je objekt individuální. Jak už z názvu vyplývá, jedná se o konkrétní zájem či hodnotu, k jejichž ochraně je jednotlivé ustanovení určeno. V případě přestupků proti občanskému soužití se jedná například o čest či zdraví. Určení individuálního objektu je významné pro to, aby byl skutek správně kvalifikován a aby byl odlišen od ostatních deliktů. Posledním možným objektem je tzv. hmotný předmět útoku. Hmotný předmět útoku je jakákoliv věc, na kterou pachatel útočí. Příkladem může být obličej poškozeného v případě, že mu pachatel dá facku na tvář.⁴⁸

Objektivní stránka přestupku je tvořena třemi základními pojmy, a to jsou jednání, následek a příčinná souvislost. Jednat může pachatel jak konáním (tzn. vykoná to, co je protiprávní) nebo opomenutím (nesplní to, co splnit měl). Výsledkem tohoto jednání musí být nějaký protiprávní následek, za který hrozí pachateli správní trest. Mezi jednáním a následkem musí nutně být příčinná souvislost, tzn. že daný následek musí být způsoben tím konkrétním protiprávním jednáním.⁴⁹

Subjekt přestupku je osoba, která svým protiprávním jednáním naplnila všechny znaky skutkové podstaty přestupku. Osoba, která může spáchat přestupek, jak již bylo výše řečeno, může být FO, PO i PFO. Rozlišujeme subjekt obecný a zvláštní. Obecným subjektem se rozumí jakákoliv osoba, která svým jednáním naplnila všechny znaky skutkové podstaty. Naopak o

⁴⁸ ONDRUŠOVÁ a kol.: *Zákon odpovědnosti za přestupky a řízení o nich...*, s. 65.

⁴⁹ Tamtéž, s. 65-66.

zvláštní subjekt se jedná tehdy, pokud zákon vyžaduje ke spáchání přestupku nějakou speciální vlastnost, dovednost či postavení pachatele. Například daný přestupek může spáchat pouze úřední osoba.⁵⁰

Posledním znakem skutkové podstaty je subjektivní stránka přestupku. Obligatorním znakem subjektivní stránky přestupku je zavinění. Je to vnitřní psychický vztah pachatele přestupku k jeho jednání a následku jeho jednání. § 15 přestupkového zákona stanoví, že k odpovědnosti FO za přestupek se vyžaduje zavinění. Postačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění.⁵¹ Zákon tedy rozlišuje zavinění úmyslné a nedbalostní, přičemž rozeznává úmysl přímý, kdy pachatel přestupku věděl, že svým jednáním může způsobit přestupek či jednat protiprávně a chtěl tak jednat a naopak úmysl nepřímý, kdy pachatel věděl, že svým jednáním může způsobit přestupek a pro případ, že by se tak stalo s tím byl srozuměn. Dále rozlišujeme nedbalost vědomou, kdy pachatel věděl, že svým jednáním může způsobit přestupek, ale z nějakého důvodu předpokládal, že se tak nestane, ale stalo se tak a nedbalost nevědomou, která spočívá v tom, že pachatel nevěděl, že svým jednáním může jednat protiprávně, ale vzhledem k okolnostem a osobním poměrům to vědět měl a mohl.⁵²

Nyní se budu věnovat jednotlivým druhům přestupků proti občanskému soužití a podrobně je rozeberu.

4.1 Urážka na cti

4.1.1 Fyzická osoba jako pachatel

*„FO se dopustí přestupku tím, že jinému ublíží na cti tím, že ho zesměšní nebo ho jiným způsobem hrubě urazí.“*⁵³ Oproti předešlé právní úpravě je nutné, aby se jednalo o urážku hrubou, nikoliv jakoukoliv, jak uváděl § 49 odst. 1 písm. a) již neplatného zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích.⁵⁴ Otázkou však zůstává, co lze považovat za hrubou urážku. K této otázce nelze zaujmout jednoznačný postoj, neboť vždy je nutné posouzení konkrétního případu a v pochybnostech je SO povinen vždy rozhodovat ve prospěch pachatele, tedy tak, že se nejednalo o hrubou urážku. K této změně došlo z toho důvodu, aby SO nebyly zbytečně zatěžovány a nemusely se zabývat i bagatelními skutky, které jsou jen minimálně společensky škodlivé a mají minimální dopad do osobní sféry osoby, která byla uražena či zesměšněna. Příkladem, který uvádí J. Strakoš je, že by se za hrubou urážku považovalo oslovení „*kretén*“;

⁵⁰ Tamtéž, s. 66.

⁵¹ § 15 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

⁵² Tamtéž, § 15 odst. 2 a 3.

⁵³ § 7 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁴ Přestupku se dopustí ten, kdo jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch.

„svině“, „děvka“ či „lidská zrudá“, ale o hrubou urážku by se nejednalo v případě, že by jedinec neoslovil jiného jedince jeho akademickým titulem.⁵⁵

Aby mohlo být řízení o tomto přestupku zahájeno, SO si musí vyžádat souhlas se zahájením řízení od osoby přímo postižené spácháním přestupku. Bez jejího souhlasu toto řízení nelze zahájit. Tento souhlas však není návrhem ani žádostí o zahájení řízení, je jen nezbytně důležitý k tomu, aby SO mohl řízení ex offio zahájit. Souhlas však není třeba, pokud byla přestupkem postižena osoba mladší 18 let (je zde zájem státu chránit mladší jedince), nebo byl-li přestupek důvodem vykázaní ze společného obydlí.⁵⁶

Podle § 7 odst. 8 přestupkového zákona se musí vždy SO při spáchání tohoto přestupku pokusit o „usmíření“ obviněného a osoby, již bylo ublíženo na cti. Pokud dojde k usmíření, SO usnesením řízení zastaví a oznámí tuto skutečnost jak obviněnému, tak osobě, již bylo ublíženo na cti. Pokud však ke smíru nedojde, SO pokračuje v řízení. Usmíření je možné uzavřít jak ústně, tak písemně, jelikož zákon výslovně formu nestanovuje. Tyto skutečnosti se oznamují i osobě přímo postižené spácháním přestupku, která však není účastníkem řízení a tudíž nemá ani právo podat proti usnesení odvolání. Toto právo náleží pouze obviněnému.⁵⁷

Jelikož se jedná o úpravu veřejnoprávní, hlavním smyslem není soukromý zájem poškozeného získat přiměřené zadostiučinění za to, že byl uražen na cti, ale zájem veřejný na tom, aby byla ochráněna čest každého člověka.⁵⁸ Aby byla naplněna skutková podstata tohoto přestupku, je nutná tzv. objektivní skutečnost ublížení na cti. Subjektivní pocit a názor druhé strany, že byl proti nim spáchán přestupek, je v takovém případě nedostatečný. Není však nutností, aby ke spáchání přestupku došlo na veřejném místě.⁵⁹

Čest hraje v životě každého člověka velkou roli, protože utváří jeho postavení ve společenských vztazích. Jedná se o důstojnost každého z nás a pokud je pošpiněna, ať už veřejně, či jen mezi blízkými, rehabilitace může být velmi složitá ba v určitých případech i nemožná. Z toho důvodu není možné považovat ochranu cti jen jako záležitost jednotlivce, ale společnosti jako celku. Skutková podstata tohoto přestupku se však váže pouze k jednotlivci („jinému“, „ho“), proto není možné jakýmkoliv způsobem postihovat urážku kolektivu či

⁵⁵ STRAKOŠ: *Zákon o některých přestupcích...*, s. 137.

⁵⁶ § 79 odst. 5 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁷ STRAKOŠ: *Zákon o některých přestupcích...*, s. 137-139.

⁵⁸ *Urážka na cti. České právo* [online]. wikipedia.org, 1. července 2018 [cit. 23. října 2018]. Dostupné na <https://cs.wikipedia.org/wiki/Ur%C3%A1%C5%BEka_na_cti#%C4%8Cesk%C3%A9_pr%C3%A1vo>.

⁵⁹ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 290-291.

případy, kdy se osoba cítí dotčena z toho důvodu, že jiná osoba urazila jejího kamaráda či rodinného příslušníka.⁶⁰

„Obětí“ v tomto případě může být pouze FO či PFO, jak již vyplývá z čl. 10 LZPS, kde je zakotveno právo na čest jakožto osobnostní právo. PO tudíž uražena na cti nikdy být nemůže. Pachatelem však může být jak FO tak PO.

Zesměšnění jiného či hrubá urážka může být cokoliv, co daného člověka poníží v očích ostatních lidí. Může být učiněna, písemně či ústně, elektronicky, např. prostřednictvím sociálních sítí či se může jednat o nějaké gesto. Není ale rozhodující, kdy a kde k urážce dojde. V určitých případech by se mohlo zdát, že se jedná o urážku ve smyslu § 7 (někdo někoho nazve „cucákem“ či „gaunerem“), ale ne vždy tomu tak musí nutně být. V určitých případech záleží na postavení adresáta ve společnosti a také na tom, jak on sám bude urážku vnímat, popřípadě jak ji bude vnímat veřejnost – v takových případech se může jednat například o běžnou mluvu mládeže („ty vole“), či o svobodu projevu či kritiku (např. osob ze showbyznysu). Vše má ale ovšem své hranice. Pokud by osoba opakovaně nazývala nějakého politika „korupční sviní“, nejednalo by se již o svobodu projevu, kdy osoba subjektivně hodnotí postavení politika, ale o exces, za který by již byl trestně odpovědný.⁶¹

Objektivní stránkou je ublížení na cti jinému zesměšněním nebo hrubou urážkou, přičemž je nezbytné, aby jednání pachatele (př. zesměšnění hanlivým oslovením) způsobilo takový následek, že se osoba bude cítit dotčena na cti právě tím konkrétním oslovením (příčinná souvislost).

Co se týče subjektivní stránky přestupku, u FO postačuje zavinění z nedbalosti. U PO se nikdy subjektivní stránka přestupku nezkoumá.

4.1.2 Právnícká osoba jako pachatel

„PO se dopustí přestupku tím, že jinému ublíží na cti tím, že ho zesměšní nebo ho jiným způsobem hrubě urazí.“⁶² Jedná se o stejný přestupek, jako je uveden v § 7 odst. 1 písm. a) s tím rozdílem, že přestupcem je PO. Znamená to, že přestupku tzv. nactiutrhání se může dopustit například obec, která urazí konkrétní fyzickou osobu. Naopak ale PO nikdy nemůže být tím, kdo byl uražen na cti. Jak vyplývá z § 81 a násl. občanského zákoníku, osobnostní práva náleží pouze FO, nikoliv PO.⁶³ Pro tento přestupek jinak platí stejný postup jako u přestupku, který je uveden v § 7 odst. 1 písm. a) (viz. kapitola 4.1.1).

⁶⁰ STRAKOŠ: *Zákon o některých přestupcích...*, s. 139.

⁶¹ Tamtéž, s. 141-143.

⁶² § 7 odst. 2 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

⁶³ KUČEROVÁ, Helena, HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. Praha: Leges. 2017. s. 788.

4.2 Ublížení na zdraví

„*FO se dopustí přestupku tím, že jinému ublíží na zdraví.*“⁶⁴ Dle mého názoru se jedná o nejčastější přestupek proti občanskému soužití, jelikož se s jeho spácháním setkávám téměř denně, a to jak v televizi, tak na internetu. Jak vyplývá z čl. 31 LZPS, každá osoba má právo na ochranu zdraví, proto je úprava přestupku ublížení na zdraví nezbytná a ublížení na zdraví upravuje také trestní právo.

Individuálním objektem je lidské zdraví, předmětem útoku potom živý člověk, který nemusí být v době spáchání tohoto přestupku zdravý, ale není vyloučeno, aby byl před atakem přestupce nemocný či zraněn (př. může mít zlomenou nohu). Jedinou podmínkou však je, že se musí jednat o člověka živého.⁶⁵ H. Kučerová a E. Horzinková ve své publikaci uvádí následující definici zdraví: „*Za zdraví je považován stav organismu, který je podmíněn v biologickém slova smyslu dokonalou stavbou lidského těla a jeho jednotlivých orgánů, jakož i jejich harmonickou funkcí.*“⁶⁶ Zdraví také definovala Světová zdravotnická organizace: „*Zdraví je stav psychické, fyzické, sociální a estetické pohody.*“⁶⁷ Co se týká pojmu ublížení na zdraví, je třeba vycházet z trestního zákoníku, který ublížení na zdraví definuje⁶⁸ či z judikatury, z které vyplývá, že: „*Je nezbytné na takový stav (zdraví) usuzovat podle individuálních okolností každého konkrétního případu s tím, že východiskem je kvalitativní a kvantitativní odchylka od stavu, který je považován za zdraví.*“⁶⁹ Za ublížení na zdraví však nelze považovat jakýkoliv zásah na osobu poškozeného a nemůže se jednat ani o jeho subjektivní pocit, že mu bylo způsobeno ublížení na zdraví.

Je nutné rozlišovat, kdy se jedná o přestupek a kdy už je naplněna skutková podstata trestného činu. Hlavním hlediskem a určujícím kritériem je, jak dlouho je poškozený zneschopněn pracovat či vykonávat běžný způsob života. Pokud tento stav trvá déle než 7 dní, jedná se zpravidla o trestný čin.⁷⁰ Důležité je také to, jak závažné zranění bylo poškozenému způsobeno. Pokud pachatel způsobí poškozenému těžkou újmu na zdraví (např. zlomí mu žebra či poškodí nějaký orgán), bude tento čin také posuzován jako trestný, nikoliv jako přestupek.

⁶⁴ § 7 odst. 1 písm. b) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁵ STRAKOŠ: *Zákon o některých přestupcích...*, s. 145-146.

⁶⁶ KUČEROVÁ, HORZINKOVÁ: *Zákon o odpovědnosti za přestupky...*, s. 790.

⁶⁷ *Frequently asked question. What is the WHO definition of health?* [online]. who.int, [cit. 18. ledna 2019]. Dostupné na <<https://www.who.int/suggestions/faq/en/>>.

⁶⁸ § 122 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. *Ublížením na zdraví se rozumí takový stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje, nikoli jen po krátkou dobu, obvyklý způsob života poškozeného a který vyžaduje lékařského ošetření.*

⁶⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. května 2003, sp. zn. 5 Tdo 504/2003. Dostupné na <www.nsoud.cz>.

⁷⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. května 2003, sp. zn. 5 Tdo 504/2003. Dostupné na <www.nsoud.cz>.

Jak z toho již vyplývá, v případě přestupků se jedná o lehká či krátkodobá zranění (př. hematom) či zranění, které vyžadují ošetření lékaře (př. stehy). K samotnému ošetření však nutně nemusí dojít, postačí, když se poškozený dostaví k lékaři, aby mu stanovil způsob, jakým se má dotyčný léčit (např. stanoví, co může a co nemůže dělat). O tento přestupek jde i v případě, že ublížení na zdraví znemožní poškozenému vykonávat jeho obvyklé záležitosti a žít obvyklým způsobem (př. modelka nebude moci fotit, protože bude mít na těle modřiny).⁷¹

Objektivní stránkou tohoto přestupku je „jednorázové“ ublížení na zdraví. Tento přestupek není trvajícím deliktem a pachatelovým záměrem není udržování tohoto protiprávního stavu. Tento přestupek lze spáchat jak konáním (pachatel dá pěstí poškozenému) tak opomenutím (př. vlastník nějakého zvířete ho dostatečně nezajistí tak, aby nebylo nebezpečné pro společnost). Subjektem je v tomto případě nepodnikající FO a předmětem útoku může být FO i PFO. PO nikdy nemůže být ublíženo na zdraví. Co se týče subjektivní stránky, lze tento přestupek spáchat i z nedbalosti, ale ve většině případů se jedná o úmyslné zavinění. Úmyslné zavinění se však nevyžaduje, ale je běžnější než již zmíněná nedbalost.⁷²

4.3 Narušení občanského soužití

4.3.1 Fyzická osoba jako pachatel

*„FO se dopustí přestupku tím, že úmyslně naruší občanské soužití tak, že jinému vyhrožuje újmou na zdraví, jiného nepravdivě obviní z přestupku, se vůči jinému dopustí schválnosti, nebo se vůči jinému dopustí jiného hrubého jednání.“*⁷³ Jak již ze samotné definice přestupku vyplývá, je tento přestupek rozčleněn do 4 samostatných bodů (objektivní stránka přestupku), kdy může dojít k úmyslnému narušení občanského soužití. Je tedy možné se tohoto přestupku dopustit několika způsoby, přičemž nezáleží na tom, kterým se tak stane, a které nyní rozeberu.

Jako první zákon uvádí přestupek úmyslné narušení občanského soužití vyhrožováním újmou na zdraví. Zde však pouhé prokázání úmyslu nestačí, je také nutné prokázání toho, že tento pachatelův úmysl směřoval k narušení občanského soužití. Pokud by bylo prokázáno, že pod hrozbou ublížení na zdraví pachatel požadoval po poškozeném něco vykonat či opomenout, popřípadě by k vyhrožování použil zbraň či hrozil usmrcením, jednalo by se už o trestný čin vydírání či nebezpečného vyhrožování. Zákon výslovně nestanovuje, jakým způsobem má

⁷¹ STRAKOŠ: *Zákon o některých přestupcích...*, s. 146-147.

⁷² Tamtéž, s. 147-148.

⁷³ § 7 odst. 1 písm. c) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

k vyhrožování dojít. Nemusí se tedy přímo jednat o vyhrožování slovní, ale může spočívat např. i v gestech, jimiž pachatel dává poškozenému najevo, že má mít strach.⁷⁴

Dalším přestupkem je nepravdivé obvinění z přestupku. FO může z přestupku obvinít jakoukoliv jinou osobu, přičemž toto obvinění musí být způsobilé k tomu, aby na jeho základě bylo možné zahájit stíhání obviněné osoby za daný přestupek. Úmysl pachatele musí však směřovat k tomu, aby daná osoba byla stíhána za přestupek, nikoliv za trestný čin – v takovém případě by se jednalo o naplnění skutkové podstaty trestného činu nepravdivého obvinění z trestného činu.⁷⁵ Smyslem tohoto ustanovení není potrestat někoho, kdo nesprávně kvalifikoval určité jednání, které považuje za protiprávní, ale potrestat toho, kdo si úmyslně vymýšlí a lže o tom, že se nějaká osoba dopustila přestupku. Je znám například případ, kdy pachatel obvinil sousedy z ohrožení jeho zdraví shazováním kamenů z jejich balkónu, ač se toto tvrzení nezakládalo na pravdě. NSS v této věci uvedl, že oznamovatel si musel být vědom, že skutečnosti uvedené v jeho oznámení o přestupku jsou způsobilé přivodit postih konkrétních osob, které uvedl v oznámení. Oznámení tedy bylo učiněno vědomě s cílem přivodit postih v oznámení uvedeným osobám, aniž by se zakládalo na pravdě, což podle NSS naplňuje skutkovou podstatu přestupku nepravdivého obvinění z přestupku.⁷⁶

Jako třetí přestupek je dopuštění se schválnosti vůči jinému. Pojem schválnost je neurčitým právním pojmem a každý si pod ním může představit něco jiného. Z judikatury vyplývá: „Schválnost musí mít povahu hrubého jednání a musí mít schopnost narušit občanské soužití. Hranice mezi hrubým jednáním a „pouhou“ nevhodností, neslušností či jinou nesprávností však nejsou dány přesně.“⁷⁷ Ne každé jednání, které se nám subjektivně může zdát jako schválnost, bude jako schválnost kvalifikováno. Jedná se zejména o jednání učiněné „naschvál“ zasahující do práv jiného člověka. Judikatura udává velké množství případů, kdy se jedná o schválnost – například vysypání zeminy na letištní plochu.⁷⁸ Jednalo se o následující situaci: fyzická osoba- vlastník pozemku svým jednáním mařil činnost a bezdůvodně bránil v užívání letištní plochy Letecké amatérské asociaci. Také se bránil tím, že se nacházel na pozemku, k němuž má vlastnická práva (která však nejsou podstatná pro posouzení přestupku proti občanskému soužití), ale nevyjádřil se k tomu, k čemu zemina sloužila. Také se vyjádřil o dlouhodobých sporech o užívání letiště, které je z části na jeho pozemku a také přiznal, že již

⁷⁴ STRAKOŠ: *Zákon o některých přestupcích...*, s. 148-150.

⁷⁵ KUČEROVÁ, HORZINKOVÁ: *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich...*, s. 793.

⁷⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. srpna 2007, č. j. 6 As 37/2005. Dostupné na <www.nssoud.cz>.

⁷⁷ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 12. května 2011, sp. zn. 1 A 24/2010.

⁷⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. července 2010, č. j. 7 As 12/2010. Dostupné na <www.nssoud.cz>.

v minulosti se snažil zabránit v užívání jeho pozemků tím, že překopal cestu. Soud proto vyhodnotil toto jeho chování s ohledem na jeho předešlé jednání jako schválnost. V praxi můžeme najít mnoho situací, kdy se jedná o schválnost, typicky mezi sousedy, kdy jeden ze sousedů nechává svého psa vykonávat potřebu na pozemku druhého souseda. Pro to, aby daný čin byl vyhodnocen jako schválnost není nutná opakovanost takového jednání. K naplnění skutkové podstaty schválnosti postačí pouze jedno jediné jednání.

Posledním přestupkem jsou tzv. jiná hrubá jednání vůči jinému. Přestupky proti občanskému soužití představují demonstrativní výčet určitých jednání, které lze považovat za hrubé. Nelze přesně vymezit, co všechno je považováno za hrubé jednání, a proto je stanovena jakási zbytková skupina tzv. jiných hrubých jednání. Jedná se o jednání pachatele, které je neslušné, např. vyhrožuje jinou újmou než újmou na zdraví (např. na majetku), dále např. tahání za vlasy, strkanice, či šikana nebo stalking. Ve všech případech však nesmí být naplněna skutková podstata trestného činu a nesmí se přitom jednat o hrubě neslušné chování – v takovém případě se podle Nejvyššího soudu jedná o trestný čin výtržnictví – př. plivnutí do tváře poškozenému či urážka druhého na veřejně přístupném místě (př. budova soudu).⁷⁹

Ve všech těchto případech, jak již ze zákona vyplývá, zákon vyžaduje zavinění úmyslné. Objektem je zde ochrana občanů společnosti před širokým okruhem zásahů do občanského soužití, které již však nejsou pouhou nezdvořilostí.

4.3.2 Právnícká osoba jako pachatel

*„PO se dopustí přestupku tím, že naruší občanské soužití tak, že jiného nepravdivě obviní z přestupku, se vůči jinému dopustí schválnosti, nebo se vůči jinému dopustí jiného hrubého jednání.“*⁸⁰ U tohoto přestupku lze konstatovat to samé jako u přestupku podle §7 odst. 1 písm. c), který se týká FO. Zde je ovšem upuštěno od přestupku narušení občanského soužití vyhrožováním újmou na zdraví, neboť, jak už bylo výše řečeno, subjektem tohoto přestupku může být pouze FO. PO nikdy nejedná sama, za PO jednájí jiné osoby- tzv. osoby, jejichž jednání je přičitatelné právnícké osobě (více viz. kapitola 3) a ty také páchají jednotlivé přestupky. Správní trest je ale uložen PO za to, že konkrétní FO (např. zaměstnanec), která je odpovědná za její fungování a činnost, nesplnila povinnost uloženou PO. PO jako taková (např. nějaká společnost) nemůže sama někoho nepravdivě obvinít ze spáchání přestupku, ale může tak například učinit její statutární orgán, jehož jednání je PO přičitatelné, a tudíž bude za tento přestupek odpovědná PO jako taková. Stejně tak to je i u ostatních přestupků PO. V případě

⁷⁹ STRAKOŠ: *Zákon o některých přestupcích...*, s. 151-152.

⁸⁰ § 7 odst. 2 písm. b) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

schválnosti může například nějaká obec, která nemá dobré vztahy s vedlejší obcí, pověřit svého zaměstnance, aby nechal do vedlejší obce navést hnůj a nechal ho vysypat na náměstí.

U PO nelze hovořit o zavinění, neboť zaviněním se rozumí vnitřní psychický vztah pachatele ke spáchání přestupku, a jelikož se v případě PO nejedná o živou osobu, jedná se o uměle vytvořený útvar, nemůže být řeč o jakýchkoliv vnitřních stavech a pocitech této osoby a proto se používají právě tyto zásady, a to zásada přičitatelnosti a objektivní odpovědnosti (více viz. kapitola 2). Zde je však nutné se zamyslet i nad tzv. souběžnou odpovědností FO a PO, kdy SO posuzuje, zda jednání FO, která jednala za PO, nenaplnilo i znaky skutkové podstaty přestupku FO. Například u již zmíněného příkladu vysypání hnoje na náměstí by SO měl zkoumat, zda zaměstnanec neměl osobní zájem na tom, aby bylo náměstí znečištěno (např. se nepohodl s občanem té vesnice, který bydlí vedle náměstí).⁸¹

4.4 Omezování či znemožňování výkonu práv příslušníků národnostních menšin

„FO, PO nebo PFO se dopustí přestupku tím, že omezuje nebo znemožňuje příslušníku národnostní menšiny výkon práv příslušníků národnostních menšin.“⁸² Skutková podstata tohoto přestupku je projevem antidiskriminační směrnice Rady Evropské unie 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou byla zavedena zásada rovného zacházení se všemi osobami bez ohledu na jejich etnický původ či rasu. Tato směrnice byla do českého právního řádu implementována zákonem o právech příslušníků národnostních menšin. Pachatelem tohoto přestupku může být jakákoliv osoba a objektem je ochrana práv příslušníků národnostních menšin, která mohou být diskriminována.⁸³ Národnostní menšinou je „společenství občanů České republiky žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo.“⁸⁴ Zákon také rozeznává příslušníka národností menšiny, kterým se rozumí „občan České republiky, který se hlásí k jiné než české národnosti a projevuje přání být považován za příslušníka

⁸¹ MARTÓN, GONSIOROVÁ: *Průvodce novým přestupkovým zákonem...*, s. 55.

⁸² § 7 odst. 3 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

⁸³ STRAKOŠ: *Zákon o některých přestupcích...*, s. 153.

⁸⁴ § 2 odst. 1 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti. ⁸⁵ V České republice jsou typickými národnostními menšinami například Poláci, Romové či Němci.⁸⁶

Jak vyplývá z čl. 24 a 25 LZPS, příslušnost k jakékoliv národnosti menšině nesmí být nikomu na újmu a v čl. 3 LZPS je zároveň stanoveno, že základní práva a svobody se zaručují všem bez ohledu na jakékoliv rozdíly, mimo jiné i příslušnosti k národnosti menšině. Právem těchto příslušníků je například rozvíjet svou kulturu, přijímat a šířit informace v jejich mateřském jazyce, sdružovat se v národnostních sdruženích, právo na vzdělání v jejich jazyce či užívání jejich mateřského jazyka v úředním styku. Výkon práv příslušníků národnostních menšin je zaručen zákonem č. 237/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin, ve znění pozdějších předpisů – ten stanovuje, že tato práva nesmí být nijak omezována ani znemožňována. Pokud se tak stane, jedná se o přešupek proti občanskému soužití. Podmínkou je, že toto omezování a znemožňování musí trval delší dobu, či se musí opakovat. Příkladem může být úřednice, která se odmítá bavit s příslušníkem národnosti menšiny jen pro to, že je Rom.⁸⁷

U pachatele FO postačuje, aby zavinění bylo nedbalostí, u PO a PFO se zavinění nezkoumá a pachatel je hnán k odpovědnosti bez ohledu na zavinění.

4.5 Způsobení újmy jinému z důvodů vymezených zákonem

„FO, PO nebo PFO se dopustí přešupku tím, že způsobí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, věk, zdravotní postižení, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách nebo politických hnutích, odborových organizacích nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho rodinný stav. ⁸⁸ Od přešupku uvedeného v § 7 odst. 3 a) zákona o některých přešupcích, se tento přešupek liší v tom, že se nemusí jednat jen o diskriminaci z důvodu příslušnosti k národnosti menšině, ale také z mnoha dalších taxativně vyjmenovaných důvodů.

Objektem je ochrana určitých skupin osob, které se nějakým způsobem „odlišují“ od jiných osob (např. jsou bohatí/chudí, zdraví/nemocní, sympatizují s jinou politickou stranou než ostatní, věří v Boha/ nevěří v Boha atd....) před diskriminací, ať už přímou či nepřímou.

⁸⁵ Tamtéž, § 2 odst. 2.

⁸⁶ *Obyvatelstvo podle věku, národnosti a pohlaví* [online]. czso.cz, [cit. 18. ledna 2019]. Dostupné na <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jspx?_afce=vystup-objekt-vyhledavani&vyhltext=n%C3%A1rodnosti&bkvt=bsOhcm9kbn9zdGk.&katalog=all&pvo=OBCR614A>.

⁸⁷ STRAKOŠ: *Zákon o některých přešupcích...*, s. 153-155.

⁸⁸ § 7 odst. 3 písm. b) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přešupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Aby teda byla naplněna skutková podstata přestupku, zákon vyžaduje jakousi pohnutku vyjádřenou slovy, že pachatel chce způsobit újmu jinému člověku z jednoho z těchto důvodů. Právo na rovné zacházení je zakotveno jak na vnitrostátní úrovni (LZPS), tak na úrovni mezinárodní (př. Všeobecnou deklarací lidských práv či Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod).⁸⁹

Diskriminaci jako takovou by bylo možné vymezit jako „*odlišné zacházení s osobami, které se nachází ve srovnatelné situaci, bez rozumného odůvodnění.*“⁹⁰ Antidiskriminační zákon č. 198/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, vymezuje diskriminaci přímou a nepřímou. V našem případě by se o přímou diskriminaci jednalo tehdy, pokud by zaměstnavatel vyvěsil inzerát s volným pracovním místem a zároveň by v něm bylo stanoveno, že odmítá na pozici přijmout osoby jiné barvy pleti než bílé. O nepřímou diskriminaci by se jednalo v případě, že restaurace zakáže vstup se psy do svého areálu. V takovém případě by se ale mohlo jednat o znevýhodnění nevidomých osob, které s sebou mají vodícího psa neustále u sebe.

Objektivní stránka spočívá v tom, že pachatel přestupku způsobí jiné osobě újmu z některého z důvodů uvedených výše – např. hoteliér odmítne ubytovat ženu, která vyznává islámské náboženství, taxikář odmítne odvést homosexuální pár či vyhazovač odepře vstup na diskotéku černochovi. K tomu, aby byl přestupek spáchán, postačuje jeden útok.⁹¹

Tohoto přestupku se může dopustit jakákoliv osoba, přičemž zákon nepožaduje, aby pachatel měl rysy zvláštního subjektu (tzn. zvláštní vlastnost či postavení). U pachatele FO postačí zavinění z nedbalosti, u PO a PFO se zavinění nezkoumá.

⁸⁹ STRAKOŠ: *Zákon o některých přestupcích...*, s. 157.

⁹⁰ *Co je diskriminace?* [online]. ochrance.cz, [cit. 18. února 2019]. Dostupné na <<https://www.ochrance.cz/diskriminace/pomoc-obetem-diskriminace/co-je-co-neni-diskriminace/>>.

⁹¹ STRAKOŠ: *Zákon o některých přestupcích...*, s. 159.

5 Základní charakteristika řízení o přestupcích

Řízení o přestupcích, nazývané také jako přestupkové řízení, je druh řízení správního, jehož účelem je zjistit, zda se daný skutek opravdu stal, jakým způsobem došlo k jeho spáchání a za jakých okolností, zda se vůbec jedná o přestupek, dále kdo jej spáchal a jaký pachatelé hrozí trest a v jaké výši mu jej lze uložit. V případě přestupkového řízení správní orgány postupují podle přestupkového zákona, přičemž se subsidiárně používá správní řád.

5.1 Příslušnost správního orgánu k projednání přestupku

Věcně příslušným k vedení řízení o přestupcích je podle § 60 odst. 1 přestupkového zákona obecní úřad obce s rozšířenou působností. Zvláštní zákony, které upravují jednotlivé skutkové podstaty přestupků, obvykle vymezují také to, který SO přestupek projedná. Pokud toto zvláštní zákon nestanoví, platí, že daný přestupek projedná obecní úřad obce s rozšířenou působností. Obecní úřady jsou dále příslušné k projednání přestupků proti pořádku v územní samosprávě, majetku, veřejnému pořádku a také přestupků proti občanskému soužití.⁹² Pokud nejsou schopny tuto agendu vykonávat, jsou povinny její výkon zajistit jinak – nejčastěji uzavřením veřejnoprávní smlouvy s jinou obcí. Nedojde-li k uzavření veřejnoprávní smlouvy, postupuje se podle § 65 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, který vymezuje roli krajského úřadu. Neplní-li orgán obce povinnost podle § 7 odst. 2 téhož zákona, tedy výkon přenesené působnosti, rozhodne krajský úřad, že pro ni bude přenesenou působnost nebo část přenesené působnosti vykonávat pověřený obecní úřad, do jehož správního obvodu patří. Krajský úřad zároveň rozhodne o převodu příspěvku na výkon přenesené působnosti.⁹³ Zatímco dříve bylo možno veřejnoprávní smlouvou přenést na jiný obecní úřad jen část přestupkové agendy, nyní je možno veřejnoprávní smlouvou přenést jen celou přestupkovou agendu jako celek, přičemž platí, že veřejnoprávní smlouvu může obec uzavřít jen s obcí s rozšířenou působností či s obcí s pověřeným obecním úřadem, v jejímž správním obvodu se nachází.⁹⁴ Někdy může dojít ke sporu o věcnou příslušnost. Tyto spory se řeší tak, že o něm rozhodne nejbližší společně nadřízený SO. Pokud SO nemají společně nadřízený SO, projednají spor o příslušnost ústřední správní úřady, které jsou nadřízeny těmto SO. Jestliže v dohodovacím řízení nedojde k dohodě do 15 dnů od jeho zahájení, vzniká kompetenční spor, který se řeší podle zvláštního zákona u NSS.⁹⁵

⁹² § 60 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

⁹³ § 65 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁴ § 105 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁵ § 133 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Místně příslušným správním orgánem k projednání přestupku je ten, v jehož správním obvodu došlo ke spáchání daného přestupku. Pokud však takto místní příslušnost určit nejde nebo se jedná o přestupek, který spáchal občan České republiky v zahraničí, popřípadě osoba, která má v České republice povolen trvalý pobyt, platí, že přestupek bude projednávat ten SO, v jehož správním obvodu tato osoba má nebo měla nahlášen trvalý pobyt. Totéž platí pro PO, které má na území České republiky sídlo a přestupek byl spáchán v zahraničí – přestupek projedná ten SO, kde měla nebo má PO své sídlo nebo zde vykonává či vykonávala činnost. Pokud ani takovým způsobem nelze zjistit místní příslušnost SO, přestupek projedná ten SO, v jehož správním obvodu vyšlo spáchání přestupku nejdříve najevo, tedy tam, kde se nejdříve projeví negativní účinky daného skutku.⁹⁶ Vznikne-li mezi správními orgány spor o místní příslušnost, rozhodne nejbližše společně nadřízený správní orgán. Není-li takového orgánu, určí místní příslušnost usnesením ústřední správní úřad, do jehož působnosti rozhodovaná věc náleží.⁹⁷

Poslední příslušnost je příslušnost funkční. Funkční příslušnost nám říká, který z orgánů vnitřní struktury SO bude daný přestupek projednávat a rozhodovat v řízení. Starosta obce má pravomoc zřizovat komise pro projednání přestupků jako zvláštní orgán- tzv. přestupkové komise. Ty jsou také funkčně příslušné k projednání přestupků proti občanskému soužití.

5.2 Účastníci řízení

Účastníka přestupkového řízení vymezuje § 68 přestupkového zákona. Je jím v první řadě obviněný, který je jediným obligatorním účastníkem, dále poškozený, který se však účastní jen té části řízení, která se týká nároku na náhradu škody či vydání bezdůvodného obohacení, za předpokladu, že tento nárok uplatní a jako třetího účastníka vymezuje zákon vlastníka věci, která může být nebo již byla zabráná a to pouze v té části řízení, která se takovéto věci týká.⁹⁸

Obviněný pachatel je nejdříve podezřelým. Obviněným se stává až tehdy, jakmile SO příslušný k projednání přestupku vůči němu učiní první úkon. Tímto prvním úkonem se rozumí úkon procesní a tímto úkonem je oznámení o zahájení řízení pachateli, které se mu doručí. Zároveň však platí, že se na obviněného hledí jako na nevinného, dokud není pravomocným rozhodnutím prokázána jeho vina (tzv. presumpce nevinny) a pokud jsou nějaké pochybnosti, vždy musí být rozhodnuto ve prospěch obviněného. Obviněný je jakýmsi „základním“ a

⁹⁶ § 62 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁷ § 11 odst. 2. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁸ § 68 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

jediným obligatorním účastníkem řízení a bez něj by nebylo možné mluvit o přestupkovém řízení jako takovém. Obviněný se na rozdíl od ostatních účastníků může také účastnit celého řízení, kdežto ostatní účastníci jen té části řízení, která souvisí s jejich nároky, a je mu také přiznána řada procesních práv. Obviněný má právo se v průběhu řízení hájit buď sám nebo prostřednictvím obhájce, má možnost se k věci a předloženým důkazům vyjádřit a také má možnost sám předkládat důkazy, které svědčí o jeho nevině.⁹⁹

Poškozený je účastníkem řízení o přestupku v případě přestupků, kterými byla jiné osobě způsobena škoda nebo se pachatel přestupku na její úkor bezdůvodně obohatil. Zároveň je nutno mít na paměti také to, že poškozeným není osoba, které byla způsobena nemajetková újma, zahrnující i újmu na zdraví, s kterou „počítá“ trestní řád. L. Madleňáková uvádí, že považuje za velmi nešťastné, že se zákonodárce při tvorbě nového přestupkového zákona dostatečně neinspiroval postavením poškozeného v trestním řízení. Uvádí, že sice rozšířil pojem „poškozený“ o osobu, na jejíž úkor se pachatel bezdůvodně obohatil, ale setrval stále jen v majetkové újmě a s nemajetkovou újmou již nepočítal a donutil tak poškozené, jimž byla způsobena nemajetková újma, domáhat se tak náhrady soukromoprávní cestou, která je delší a nákladnější.¹⁰⁰ S tímto názorem se ztotožňuji a myslím, že by bylo vhodné doplnit stávající právní úpravu právě o tuto myšlenku z toho důvodu, že by osobám, jimž byla způsobena nemajetková újma, bylo usnadněno domáhat se svého nároku. Poškozený se nemůže účastnit celého přestupkového řízení, ale jen té části řízení, která souvisí s jeho nárokem. O této možnosti musí SO poškozeného vyrozumět a to bezodkladně po zahájení řízení. Pokud bude nařízeno ústní jednání, poškozený musí uplatnit svůj nárok při prvním ústním jednání. Do té doby se na něj jako na poškozeného nehledí. Pokud bude uplatňovat svůj nárok písemně, může tak učinit i před termínem nařízeného ústního jednání, nejpozději však do konce lhůty, kterou jí SO určí. Pokud uplatní svůj nárok, stává se poškozeným a účastníkem řízení. Svůj nárok však nemůže uplatnit, pokud bylo již o nároku rozhodnuto v občanskoprávním nebo jiném řízení.¹⁰¹

Další účastník je vlastník věci, která může být nebo byla zabráná. Ten se může účastnit pouze té části řízení, která se ho, respektive jeho věci, týká. § 53 přestupkového zákona upravuje zabrání věci a zabrání náhradní hodnoty, jakožto ochranného opatření, jimž se blíží věnuji v kapitole 3 této práce.

⁹⁹ FRUMAROVÁ, Kateřina, a kolektiv. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017. s. 122-123.

¹⁰⁰ MADLEŇÁKOVÁ, Lucia. *Účastníci řízení: Subjekty přestupkového řízení*. In FRUMAROVÁ, Kateřina, a kolektiv. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017. s. 123.

¹⁰¹ § 70 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon také dále stanovuje úpravu tzv. osoby přímo postižené spácháním přestupku. Osoba přímo postižená spácháním přestupku má v řízení, k jehož zahájení nebo pokračování dala souhlas, právo na vyrozumění o zahájení řízení, právo navrhnout důkazy a činit jiné návrhy po celou dobu řízení, právo na poskytnutí informací o řízení potřebných ke zpětvzetí souhlasu, právo vyjádřit v řízení své stanovisko, právo nahlížet do spisu, právo účastnit se ústního jednání a být přítomna při všech úkonech v řízení, právo vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k jeho podkladům a právo na oznámení rozhodnutí. Na druhou stranu však nemá právo např. podat odvolání či žádat o obnovu řízení.¹⁰² Předchozí právní úprava v zákoně č. 200/1990 Sb., o přestupcích, tento pojem neznala. Nutnost vymezit takové osoby v nové právní úpravě vznikla na základě skutečnosti, že právní úprava, jak ji známe dnes, již upouští od tzv. návrhového řízení, které přicházelo v úvahu jen při splnění stanovených podmínek a jen u některých přestupků. Byly jimi zejména přestupky proti občanskému soužití.¹⁰³ J. Strakoš: „*V současné právní úpravě se konkrétně jedná o přestupky mezi osobami blízkými (ubližení na zdraví, vyhrožování újmou na zdraví, nepravdivé obvinění z přestupku, schválnost a jiné hrubé jednání) a přestupek hrubé urážky na cti, k jehož projednání se vždy vyžaduje souhlas, a to i v případě, že nebyl spáchán mezi osobami blízkými.*“¹⁰⁴ Osobou blízkou se rozumí osoba blízká ve smyslu § 22 odst. 1 a 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, nikoli zákoníku trestního (stanovuje to tak správní řád). Osobou blízkou se rozumí příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel nebo partner podle jiného zákona upravujícího registrované partnerství, jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní. Má se za to, že osobami blízkými jsou i osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí.¹⁰⁵

Zvláštností přestupku uvedeného v § 7 odst. 2 písm. b) zákona o některých přestupcích, jehož se může dopustit PO, je, že i zde je řízení o takovém přestupku podmíněno udělením souhlasu, existuje-li mezi PO a jejím statutárním orgánem, popřípadě zaměstnancem, vztah, který je v podstatě roven vztahu mezi osobami blízkými.¹⁰⁶

5.3 Zahájení řízení z moci úřední

Zákon umožňuje zahájit řízení o přestupcích jediným obligatorním způsobem, a to z moci úřední, s výjimkou případů, kdy je řízení o přestupku zahájeno se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku (viz. podkapitola 5.2). Současná právní úprava, na rozdíl

¹⁰² § 71 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰³ BOHADLO a kol.: *Zákon o odpovědnosti za přestupky...*, s. 416.

¹⁰⁴ STRAKOŠ: *Zákon o některých přestupcích...*, s. 135.

¹⁰⁵ § 22 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁶ STRAKOŠ: *Zákon o některých přestupcích...*, s. 136.

od předešlé, upouští od zahájení řízení o přestupku na návrh a zahájení řízení o přestupku se řídí zásadou oficiality. Aby mohlo být řízení o přestupku zahájeno, je vždy rozhodující projev vůle příslušného SO, který je oprávněn přestupek projednat. SO může při svém postupu vycházet ze svého vlastního zjištění, popřípadě ze zjištění jiných subjektů. Pokud reaguje na popud jiného subjektu, vždy musí sám posoudit, zda bude nezbytné o daném skutku jednat jako o přestupku a řízení o přestupku zahájit. SO je povinen zahájit řízení o každém přestupku, o kterém se dozví. Souhlasím s názorem, že nemůže záležet na libovůli SO, zda řízení, které lze zahájit pouze z moci úřední, zahájí, či nikoliv, neboť jeho činnost je ovládána již zmíněným principem oficiality, podle kterého má SO právo a povinnost zahájit řízení, jakmile nastane skutečnost předvídaná zákonem, bez ohledu na to, jak ji zjistí.¹⁰⁷

Řízení je zahájeno okamžikem, kdy je oznámení o zahájení řízení doručeno podezřelému, popřípadě okamžikem, kdy je vyhlášeno ústně takové oznámení. V takovém případě je SO povinen na požádání podezřelého vydat o tomto oznámení potvrzení a zaznamenat tuto skutečnost do protokolu. Pokud je však podezřelých více, vždy platí, že je řízení zahájeno, jakmile je oznámení o zahájení řízení doručeno poslednímu z nich. V řízení o přestupcích je vyloučeno doručovat prostřednictvím veřejné vyhlášky podle § 25 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu. Pokud by však bylo nutné osobě, které se obvykle doručuje veřejnou vyhláškou (př. osoba neznámého pobytu), doručit oznámení o zahájení přestupku, je nutné této osobě ustanovit opatrovníka.¹⁰⁸

Pokud vyjde najevo existence osoby přímo postižené spácháním přestupku až po zahájení řízení o přestupcích, je nutné si vyžádat její souhlas, aby SO mohl v řízení pokračovat. To však neplatí v případech uvedených v § 79 odst. 5 přestupkového zákona, které jsem již zmiňovala v podkapitole 4.1.1. Pokud je takových osob víc, postačí souhlas jedné z nich. Tato osoba je limitována časem, tedy lhůtou, kterou SO k udělení souhlasu určí. Tato lhůta však nesmí být kratší než 30 dní. Jedná se o lhůtu propadnou, což znamená, že pokud tento souhlas v dané lhůtě neudělí, nemůže ho dodatečně po uplynutí lhůty učinit. Neudělení souhlasu k zahájení či pokračování v řízení má stejné účinky, jako by tato osoba vyslovila nesouhlas. Nejedná se o souhlas neodvolatelný, tudíž je možné, aby tato osoba vzala svůj souhlas zpět, a to do doby vydání rozhodnutí o odvolání.¹⁰⁹

Co se týče ústního jednání, není obligatorní. Obligatorní je pouze tehdy, kdy obviněným z přestupku je mladistvý nebo je nařízen ústního jednání nezbytné k zajištění stavu věci,

¹⁰⁷ Usnesení Ústavního soudu ze dne 8. října 2002, sp. zn. II. ÚS 586/02. Dostupné na <<http://nalus.usoud.cz>>.

¹⁰⁸ BOHADLO a kol.: *Zákon o odpovědnosti za přestupky...*, s. 452-454.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 457-459.

budou-li např. vyslychání svědci či má-li dojít k ohledání místa. Pokud je nařízeno ústní jednání, SO je povinen řádně předvolat všechny účastníky řízení. Není však povinností obviněného, aby se k ústnímu jednání dostavil. Pokud se nedostaví bez omluvy, následkem je následný průběh řízení bez jeho přítomnosti. Dále se koná řízení bez jeho přítomnosti v případě, že byl řádně předvolán a zároveň souhlasí s konáním ústního jednání bez vlastní přítomnosti. Dále však může o nařízení ústního jednání požádat i sám obviněný či poškozený a SO o tom usnesením rozhodne. O možnosti požadovat nařízení ústního jednání musí být obě strany poučeny správním orgánem. Zpravidla je ústní jednání neveřejné, pokud zákon či SO nestanoví, že celé jednání nebo jen některé části veřejné budou. Možnost veřejnosti ústního jednání může navrhnout i některý z účastníků řízení a SO mu vyhoví za předpokladu, že tím nebude způsobena újma jinému účastníkovi.¹¹⁰ H. Prášková uvádí, že „*veřejnost ústního projednání přestupku má význam pro splnění výchovného a preventivního účelu řízení o přestupku, je možností, jak může veřejnost kontrolovat činnost SO a může být obviněným chápána jako jeho ochrana.*“¹¹¹ S tímto názorem se ztotožňuji.

V průběhu přestupkového řízení může dojít i k přerušení řízení z určitých důvodů (např. po spáchání přestupku začal obviněný trpět duševní poruchou a není dále schopen chápat postupy v řízení) a také k zastavení řízení, pokud se např. nepodařilo obviněnému prokázat vinu či obviněný zemřel atd.¹¹²

5.4 Rozhodnutí

Aby SO mohl o přestupku rozhodnout, musí nashromáždit podklady pro vydání rozhodnutí. Jsou to především důkazy, skutečnosti, které jsou správnímu orgánu známy z úřední činnosti, skutečnosti obecně známé, návrhy účastníků či podklady od jiných správních orgánů.¹¹³ Úkolem SO je zjistit a prokázat skutečnosti, které jsou důležité pro rozhodnutí ve věci – zejména zda se skutek opravdu stal, zda jej spáchal obviněný, jaká skutková podstata jakého přestupku byla naplněna, dále informace nezbytné pro další postup správního orgánu a další okolnosti, zejména pak to, co vedlo ke spáchání přestupku.

Při rozhodování se SO musí řídit zásadou materiální pravdy – musí postupovat tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti¹¹⁴ a zásadou vyšetřovací, která koresponduje s povinností SO nashromáždit podklady pro vydání rozhodnutí a to ty, které

¹¹⁰ § 80 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s § 49 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹¹ PRÁŠKOVÁ: *Nové přestupkové právo...*, s. 350.

¹¹² § 85 a § 86 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

¹¹³ § 50 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁴ Tamtéž, § 3.

svědčí jak ve prospěch, tak v neprospěch obviněného.¹¹⁵ Je pouze na vůli SO, které důkazy provede a není vázán návrhy účastníků. Zároveň je nutné respektovat presumpci neviny, kdy SO musí na obviněného pohlížet jako na nevinného, dokud není pravomocným rozhodnutím prokázána jeho vina.¹¹⁶ Obviněný není povinen se nijak hájit, nesmí být nucen k doznání a nemá ani povinnost předkládat SO jakékoliv důkazy. SO hodnotí podklady podle svého uvážení jednotlivě a všechny společně ve vzájemné souvislosti. Zároveň musí ale přihlížet k tomu, co v řízení vyšlo najevo a také k tomu, jaké skutečnosti uvedli účastníci řízení. SO v tomto případě nemá nijak zákonem stanovená pravidla, jakou váhu jakému důkazu má dát.

Dokazování probíhá při ústním jednání nebo mimo ústní jednání. Při dokazování je SO oprávněn klást otázky účastníkům řízení, znalcům či svědkům a vyslechnout obviněného. Na druhou stranu si účastníci řízení mezi sebou mohou klást otázky a mohou je klást také svědkům a znalcům. Důkaz může být proveden i listinou, kterou může SO požadovat jak od účastníků řízení, tak také od jakékoliv osoby, která ji drží. Důkaz se provádí tak, že se obsah listiny přečte a zaznamená do protokolu. Dalším důkazním prostředkem může být například ohledání místa či věci a také znalecký posudek.¹¹⁷

Řízení o přestupku končí vždy vydáním rozhodnutí. Jedná se o vrchnostenský akt správního orgánu učiněný zpravidla v písemné formě, kterým se v přestupkovém řízení ukládá obviněnému povinnost, popřípadě se jinému účastníkovi řízení zakládají konkrétní práva (př. právo na vydání bezdůvodného obohacení). Rozhodnutí, jak již bylo výše zmíněno, je písemné, ale může mít zjednodušenou formu – například ve zkráceném příkazním řízení může být rozhodnutí nahrazeno tzv. příkazovým blokem. V takovém případě SO rozhoduje na místě a rozhodnutí se vyhláší ústně, přičemž obviněný musí dát souhlas se zjištěným stavem věci, a to tak, že podepíše příkazový blok.

Rozhodnutí o přestupku je obsahově rozděleno do tří částí – výroková část, odůvodnění a poučení o opravném prostředku. Toto rozčlenění je nezbytné k tomu, aby rozhodnutí bylo srozumitelné.¹¹⁸

Ve výrokové části je nutno vymezit řešení otázky, která byla předmětem řízení, dále ustanovení právního předpisu, na jehož základě SO rozhodoval, označení účastníků řízení, při uložení povinnosti je nutno uvést lhůtu k jejímu splnění, popis místa, času a právní kvalifikace

¹¹⁵ Tamtéž, § 50 odst. 3.

¹¹⁶ Čl. 40 odst. 2 ústavního zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod a současně § 69 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁷ § 51 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁸ Tamtéž, § 67 a současně § 92 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

přestupku, výrok o vině/nevině, také forma zavinění (nedbalost či úmysl), SO musí také vymezit správní trest (popřípadě ochranné opatření či výrok o upuštění od správního trestu), výrok o nákladech řízení a také výrok o vyloučení odkladného účinku odvolání.¹¹⁹

Odůvodnění potom obsahuje vylíčení celého průběhu přestupkového řízení, včetně ústních jednání. Je nezbytné, aby se zde SO vyjádřil k provedeným důkazním prostředkům a dále musí také zdůvodnit, proč některé důkazy odmítl a jakými úvahami se při výběru řídil. Podstatná část odůvodnění musí být věnována i námitkám účastníků řízení a jejich vyjádřením k podkladům, s kterými se SO musel vypořádat. SO projednávající přestupek musí také obhájit, proč zvolil takový trest, přičemž nestačí uvést, že byl uložen v rámci zákonného rozmezí. Odůvodnění není nutně součástí rozhodnutí v případě, že SO prvního stupně vyhoví všem účastníkům v plném rozsahu.¹²⁰

Nezbytnou součástí rozhodnutí je poučení o opravném prostředku. V poučení SO uvede, zda je možné podat proti rozhodnutí odvolání, v jaké lhůtě, od kdy se tato lhůta počítá, u kterého správního orgánu se odvolání podává a který orgán bude o odvolání rozhodovat. SO není povinen účastníky řízení poučovat o možnosti podání správní žaloby při vyčerpání všech možných opravných prostředků.¹²¹ Obviněný je oprávněn se odvolat v plném rozsahu, poškozený jen proti výroku o náhradě škody nebo vydání bezdůvodného obohacení a vlastník věci pouze proti výroku o zabrání věci nebo náhradní hodnoty. Odvolat se může i zákonný zástupce a opatrovník mladistvého a orgán sociálně právní ochrany dětí, ve prospěch mladistvého obviněného.¹²² Zákon také umožňuje obviněnému i ostatním účastníkům řízení a osobám na řízení zúčastněným, předkládat v odvolání nové důkazy a uvádět nové skutečnosti. Pokud zákon nestanoví jinak, je možné podat odvolání u SO, který vydal rozhodnutí, ve lhůtě 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí. Tento správní orgán může své rozhodnutí změnit nebo zrušit cestou tzv. autoremedury v případě, že plně vyhoví odvolání a není tím způsobena újma žádnému z účastníků, ledaže by s tím ostatní účastníci vyslovili souhlas.¹²³

¹¹⁹ Tamtéž, § 68 odst. 2.

¹²⁰ Tamtéž, § 68 odst. 3 a 4.

¹²¹ Tamtéž, § 68 odst. 5.

¹²² § 96 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

¹²³ § 87 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Závěr

Cílem mé práce bylo především vysvětlit, zanalyzovat a popsat jednotlivé přestupky proti občanskému soužití. Tohoto cíle jsem dosáhla, avšak musím konstatovat, že podrobná analýza těchto přestupků není nic jednoduchého. Tyto přestupky jsou tvořeny řadou neurčitých právních pojmů, pod kterými si každý člověk může představit něco jiného. Pro mě může být hrubá urážka něco naprosto odlišného než například pro toho, koho hrubě urazím. V takových případech je nutno vycházet z judikatury a správní orgány či správní soudy musí vždy přihlídnout ke konkrétnímu případu, který například již v minulosti řešily.

Při rozboru těchto přestupků jsem došla k závěru, že pachatel těchto přestupků jaksi „útočí“ na zájmy, které jsou garantované Ústavou a Listinou základních práv a svobod (čest, zdraví, příslušnost k národnostní menšině, původ, náboženství atd.). Lze si tedy položit otázku, zda by tyto přestupky neměly být trestány přísněji. Moje odpověď je jednoznačně ano, neboť to, co je chráněno ústavním pořádkem, by nemělo být porušováno a pokud se tak stane, mělo by to být velice přísně potrestáno, ať už se jedná o přestupek, či bude naplněna skutková podstata trestného činu. Zároveň je také nutno říct, že občanské soužití je dle mého názoru to nejdůležitější v životě, protože pokud nebudete schopni vyjít se svým sousedem, je to asi to nejhorší, co se vám může stát, neboť nikdy nebudete mít v životě klid.

V úvodu své práce jsem rozebrala jednotlivé pojmy, z kterých se tento termín skládá. Pojem přestupek byl jasný, neboť jeho definice je uvedena v zákoně. Narazila jsem však při výkladu pojmu občanské soužití, kde už bylo potřeba sáhnout do judikatury a literatury, neboť občanské soužití je také neurčitým právním pojmem.

Při vymezení druhů přestupků jsem jako první členění zvolila takové, jaké uvádí zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, neboť to považuji za nejdůležitější. Další členění jsem zvolila podle toho, kdo se přestupku dopustil, tedy FO, PO A PFO a uvedla jsem podmínky, kdy je tato osoba za přestupek odpovědná. Posledním členěním bylo členění na přestupek hromadný, trvajícím a tzv. pokračování v přestupku, kde jsem vymezila jasné rozdíly mezi těmito přestupky, které by se na první pohled mohly zdát identické.

V další části mé práce jsem se věnovala správním trestům a ochranným opatřením. Vymezila jsem jednotlivé druhy a uvedla jsem, kdy a za jaký přestupek je lze uložit. Vymezila jsem rozdíl mezi správním trestem a ochranným opatřením a také to, jakou funkci správní tresty a ochranná opatření plní – tedy za jakým účelem je správní orgány ukládají a proč.

V závěru práce se stručně věnuji přestupkovému řízení. Mým cílem bylo vymezit, které orgány budou přestupky projednávat a kdo bude účastníkem řízení. Dále jsem se věnovala

průběhu řízení, které lze zahájit pouze z moci úřední a rozhodnutí správního orgánu, kterým každé přestupkové řízení končí.

Úplně na závěr lze konstatovat, že přesné definice přestupků proti občanskému soužití neexistují. Je nutno je vykládat podle konkrétní situace a není možné za přestupek považovat cokoliv, co poškozeného nějak urazí či zesměšní. Správní orgán je nucen každou situaci konkrétně posoudit a vyvodit závěr, neboť kdyby se měl zabývat každým podáním, že někdo byl uražen na cti tím, že ho jiný nazval „blbcem“, vznikala by správnímu orgánu obrovská zátěž, což by dle mého názoru představovalo i obrovskou zátěž pro celou společnost.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

- BOHADLO, David, BROŽ, Jan, KADEČKA, Stanislav, PRŮCHA, Petr, RIGEL, Filip, ŠŤASTNÝ, Vít. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 700 s.
- STRAKOŠ, Jan. *Zákon o některých přestupcích. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 240 s.
- ONDRUŠOVÁ, Marta, ONDRUŠ, Radek, VYTOPIIL, Petr. *Zákon odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou*. Praha: Leges, 2017. 776 s.
- KUČEROVÁ, Helena, HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. Praha: Leges, 2017. 864 s.
- MARTÓN, Michal, GONSIOROVÁ, Barbora. *Průvodce novým přestupkovým zákonem pro správní praxi*. Praha: Leges, 2017. 272 s.
- PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. 448 s.
- JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 640 s.
- FRUMAROVÁ, Kateřina, a kolektiv. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017. 400 s.

Judikatura

- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 7. 2010, č. j. 7 As 12/2010.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 8. 10. 2002, sp. zn. II. ÚS 586/02.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. května 2003, sp. zn. 5 Tdo 504/2003.
- Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 16. srpna 2007, č. j. 6 As 37/2005.
- Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 12. května 2011, sp. zn. 1 A 24/2010.

Čerpáno z www.nssoud.cz, www.nsoud.cz a nalus.usoud.cz

Právní předpisy

- Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů.
- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.
- Zákon České národní rady č. 200/1990Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Internetové zdroje

- MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, obor legislativy a koordinace předpisů. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich* [online]. mvcr.cz, 19. ledna 2018 [cit. 12. října 2018]. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/zakon-o-odpovednosti-za-prestupky-a-rizeni-o-nich-ucinny-od-1-7-2017.aspx>>.
- *Urážka na cti. České právo* [online]. wikipedia.org, 1. července 2018 [cit. 23. října 2018]. Dostupné na <https://cs.wikipedia.org/wiki/Ur%C3%A1%C5%B8ka_na_cti#%C4%8Cesk%C3%A9_pr%C3%A1vo>.
- *Obyvatelstvo podle věku, národnosti a pohlaví* [online]. czso.cz, [cit. 18. ledna 2019]. Dostupné na <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-vyhledavani&vyhltext=n%C3%A1rodnosti&bkv=bsOhcm9kbm9zdGk.&katalog=all&pv o=OBCR614A>>.
- *Frequently asked question. What is the WHO definition of health?* [online]. who.int, [cit. 18. ledna 2019]. Dostupné na <<https://www.who.int/suggestions/faq/en/>>.

- *Co je diskriminace?* [online]. ochrance.cz, [cit. 18. února 2019]. Dostupné na <<https://www.ochrance.cz/diskriminace/pomoc-obetem-diskriminace/co-je-co-neni-diskriminace/>>.

Abstrakt

Cílem této práce bylo podrobně zanalyzovat a vysvětlit problematiku přestupků proti občanskému soužití. Zaměřila jsem se především na konkrétní přestupky proti občanskému soužití, řízení proti nim a také jejich sankcionování. Při rozboru jednotlivých přestupků jsem vycházela především z komentářů k zákonům od řady autorů, soudní judikatury a právních předpisů. Provedenou analýzou jsem zjistila, že problematika přestupků proti občanskému soužití je tvořena řadou neurčitých právních pojmů a při jejich výkladu je třeba vycházet z již zmíněné judikatury a rozhodně není možné jakékoliv nařčení posuzovat jako přestupek, neboť správní orgány by byly zatěžovány i jen bagatelními skutky, což je nežádoucí. Ústavněprávní základy právní ochrany občanského soužití vycházejí z Listiny základních práv a svobod, kde je zakotveno právo na ochranu cti, lidské důstojnosti, jména, soukromí, dobré pověsti či svobody náboženství, tedy hlavních objektů přestupků proti občanskému soužití. Hlavní přínos práce spočívá v detailní analýze právní úpravy konkrétních přestupků proti občanskému soužití, základní charakteristiky řízení o přestupcích a také trestů a ochranných opatření, které mohou být pachateli za spáchaný přestupek uloženy.

Abstract

The aim of this work was analyze in detail and explain the issue of offences against civic coexistence. I focused mainly on specific offences against civic coexistence, on administrative infraction proceeding and sanctioning. For analysis of individual offences against civic coexistence I mainly used commentaries to laws from a number of authors, court case law and legislation. I found out, that the issue of offences against civic coexistence is made up of a number of vague legal concepts and during their interpretation it is necessary to rely on already mentioned court case law and it is not possible to regard any accusation as administrative infraction, because administrative authorities would be too burdened with insignificant deeds, which is unfavorable. The constitutional principles of the legal protection of civil coexistence are based on the Charter of Fundamental Rights and Freedoms where the right to protection of honor, human dignity, name, privacy, good reputation or freedom of religion is enshrined and these are main objects of offences against civic coexistence. The main contribution of this work consists in a detailed analysis of the legislation of specific offences against civic coexistence, the introduction to administrative infraction proceeding, as well as the sanctions and protective measures, that may be imposed to the offender of administrative infraction.

Klíčová slova

Přestupek

Občanské soužití

Skutková podstata přestupku

Protiprávní jednání

Čest

Hrubá urážka

Hrubé jednání

Ublížení na zdraví

Schválnost

Přestupkové řízení

Správní trest

Key words

Administrative infraction

Civic coexistence

Factual basis of infraction

Unlawful conduct

Honor

Gross insult

Gross conduct

Battery

Deliberateness

Administrative infraction proceeding

Administrative penalty